

Anketa časopisa 'Poezija' o položaju pjesnika u hrvatskoj kulturi

Položaj pjesnika u bilo kojoj nacionalnoj kulturi, njezino/njegovo zasebno i prepoznatljivo mjesto u društvenoj stratifikaciji moći, ili kao simbolička niša u području kulture shvaćene u najširem smislu, jednostavno je nemoguć, odnosno kao takav ne postoji. Razlozi tomu proizlaze iz same strukture modernih i suvremenih društava i pripadajućih kultura kod kojih je svrha pjesničkog posla u osnovi postala bespredmetna i po tome izlišna. U trajnom i načelno nedovršenom projektu gradnje projekcije nacionalne osviještenosti i potrebne samosvijesti, te pripadajućih kulturoloških gabarita kod konstrukcije zasebnog, po definiciji negativnog identiteta, s kojima se za neko, pretpostavlja se trajno i neprekinuto vrijeme, smjera odrediti i afirmirati mjesto razlike određene nacije i njezine kulture na višenacionalnoj, što će reći međunarodnoj a danas i globaliziranoj sceni, pjesnička vokacija unaprijed je izuzeta iz takve podjele društvene moći.

Vijugava putanja kojom se kreće u gradnji i postavljanju odnosno razgradnji i brisanju sadržaja koji se razumijevaju kao materijal neke kulture, često je ispresijecana brojnim alternativnim i međusobno isključivim stazama i pravcima, izložena je prekidima koji na mahove poprimaju drastične oblike. Posljedice toga vidljive su i osjećaju se neprestano u svim segmentima svakodnevnog života, a nacija kao mističko tijelo spram kojega se i u čije se ime obavlja taj nedovršivi projekt na to reagira stavljajući masku političke osobnosti. Artikulacija iz toga proizlazeće konstitutivne tenzije može se iščitati više smjerova, pri čemu su ključevi interpretativne moći unaprijed delegirani u sferu iz čije se optike kultura smatra sastavnim i nerazdvojnim dijelom načelno jedinstvenog, dakle operabilnog nacionalnog tijela.

U tom je smislu indikativno što se poezija u modernim društvima smatra povlaštenom, posve osobnom, po tome onda i neškodljivom aktivnošću, i u tom mikro svijetu građanske privacije ona uvijek iznova pronalazi svoju osnovnu, izmještenu poziciju. A to je također i kraljevski put emancipacije moderne poezije kao primarne ekspresije građanstva, jer ono onda sa svoje strane poeziji osigurava sukladnu besmrtnost i konkurentnu poželjnost među ostalim suvremenim oblicima umjetničkog izražavanja.

Indikativno je i to da produkti pjesništva, kao knjige, na tržištu kao nekom magijom uspijevaju neprestano afirmirati svoje u tom rasteru posve neznatno mjesto. To je poeziji doduše dijelom omogućeno i preko edukativnih i drugih reprezentacijsko-odgojnih mehanizama na razini nacionalne kulture, a koji bez većih poteškoća uspijevaju apsorbirati načelnu i temeljnu u vrijednosnom smislu subverzivnost moderne poezije. Poezija stoga kao iznimka koja to nije, kao paradoks koji pulsira u skladu s dubinskim bilom modernog građanstva, kao primarna i efemerna ekspresija koja ukazuje na nerješiva proturječja suvremenog života, vlastito mjesto osvaja upravo u onoj mjeri u kojoj ga mora poništiti i izgubiti.

Miloš Đurđević